

Valtioneuvoston asetus metsityksen määräaikaisesta tukemisesta

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Eduskunta on hyväksynyt x.12.2020 metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain (EV xx/2020 vp – HE 150/2020 vp). Tasavallan presidentti on vahvistanut lain x.12.2020, ja se tulee voimaan 1.1.2021.

Metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain (jäljempänä *metsityslaki*) tavoitteena on metsitystä tukemalla lisätä metsäpinta-alaa ja hiilen sidontaa ja varastoja sekä vähentää kasvi-huonekaasujen päästöjä metsitettävillä kohteilla luonnon monimuotoisuutta heikentämättä. Laissa säädetään metsitystuen myöntämisen perusteista ja yleisistä edellytyksistä. Lain nojalla voidaan metsittää niin sanottuja joutoalueita. Tuki myönnetään EU-lainsäädännössä tarkoitettuna vähämerkityksisenä tukena ja se on harkinnanvarainen. Metsitystuen myöntämiseen, maksamiseen, valvontaan ja muihin vastaaviin seikkoihin liittyviin menettelyihin sovelletaan metsityslain lisäksi valtioneuvostuslakia (688/2001).

Metsityslaisissa on neljä valtuussäännöstä valtioneuvoston asetuksen antamiseksi. Nämä valtuussäännökset ovat metsityslain 4 §:n 4 momentissa, 6 §:n 3 momentissa, 9 §:n 4 momentissa ja 10 §:n 4 momentissa. Näillä valtuuksilla valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä siitä, mikä katsotaan pääasialliseksi tarkoitukseksi harjoittaa maatalous- tai metsätaloutta ja siitä, milloin tällaisen toiminnan harjoittamisen voidaan katsoa muodostavan pääosan säätiön toiminnasta. Tarkempia säännöksiä annettaisiin myös luontaisesti ja vesitaloudeltaan metsänkasvatukseen sopivista alueista ja alueellisten seikkojen huomioon ottamisesta. Myös käytettävistä puulajeista, taimi- ja siemenmääristä erilaisilla kasvupaikoilla, metsänviljelyaineiston alkuperästä, ennen metsityksen toteuttamista tehtävistä toimenpiteistä, taimikon jälkihoidosta ja muista metsityksen toimenpiteistä voitaisiin antaa säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset lisäksi metsitystuen kustannuskorvauksen ja hoitopalkkion määrästä.

2 Asian valmistelu

Valtioneuvoston asetus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhdessä Suomen metsäkeskuksen (jäljempänä *metsäkeskus*) asiantuntijoiden kanssa.

3 Taloudelliset vaikutukset

Metsityslaki on voimassa 1.1.2021–31.12.2023, ja sen mukaista metsitystoimenpidettä rahoitetaan valtion talousarviossa vuosittain käytettävissä olevan määrärahan puitteissa. Valtion vuoden 2021 talousarviossa on uusi momentti 30.40.47 (Tuki joutoalueiden metsitykseen) ja sen sisältämä määräraha on 1,36 miljoonaa euroa. Momentin määräraha on kolmevuotinen siirto-

määräraha. Momentille on budjetoitu määrärahan lisäksi myös myöntämisvaltuutta, jonka nojalla vuonna 2021 saa tehdä lakiehdotuksen mukaisia metsityspäätöksiä enintään 5,4 miljoonalla eurolla. Vuonna 2021 tukijärjestelmän puitteissa arvioidaan käynnistettävän metsitystointia noin 2 000 hehtaarilla vuodessa ja vuodesta 2022 eteenpäin noin 3 000 hehtaarilla vuodessa.

Metsityksen perustamistoimenpiteet on saatettava loppuun viimeistään metsäkeskuksen päätöksen antamista seuraavan toisen kalenterivuoden loppuun mennessä. Arviona on, että metsitykseen liittyvät toteutustyöt ja niiden mukaiset tuen maksatukset jakaantuisivat siten, että ensimmäisenä vuonna metsityksen perustamistoimenpiteistä toteutetaan 40 %, toisena vuonna 40 % ja kolmantena vuonna 20 %. Hoitopalkkioiden maksatus toisen ja kahdeksannen vuoden jälkeen perustamistöiden toteutuksesta jakaantuisi kolmelle vuodelle vastaavasti.

Vuosina 2021–2024 tukijärjestelmän arvioitu määrärahatarve olisi yhteensä noin 16 miljoonaa euroa. Tukitasot vahvistettaisiin esitettävällä valtioneuvoston asetuksella.

4 Lausuntopalaute

Asetusluonnoksen lausuntokierros järjestettiin 16.11.2020—8.12.2020. Lausunnon antoivat seuraavat tahot:

Lausuntokierroksella saadussa lausuntopalautteessa.....

5 Säännökohtaiset perustelut

1 § Maatila- tai metsätalouden harjoittaminen

Metsityslain 4 §:n 1 momentin mukaan metsitystuen tuensaaja voi olla vain yksityinen maanomistaja. Kyseisen pykälän 2 ja 3 momentissa määritellään tarkemmin metsityslaisissa tarkoitettu yksityinen maanomistaja. Yhteisö, yhteenliittymä ja kuolinpesä, kun niiden yhtiömiehenä, jäsenenä tai osakkaana on vain luonnollisia henkilöitä, on metsityslaisissa tarkoitettu tuensaaja. Lisäksi kuitenkin edellytetään, että yhteisön ja yhteenliittymän pääasiallisena tarkoituksena on maatila- tai metsätalouden harjoittaminen. Myös säätiö voi olla tuensaajana, jos sen toiminnasta pääosan muodostaa maatila- tai metsätalouden harjoittaminen.

Ehdotetussa 1 §:ssä säädettäisiin siitä, mikä katsotaan pääasialliseksi tarkoitukseksi harjoittaa maatila- tai metsätaloutta. Pykälässä säädettäisiin myös siitä, milloin maatila- tai metsätalouden harjoittamisen voidaan katsoa muodostavan pääosan säätiön toiminnasta. Ehdotetussa pykälässä käytettäisiin vastaavaa määrittelyä kuin kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) nojalla annetussa alemman asteisessa sääntelyssä kyseisistä asioista.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että yhteisön katsottaisiin harjoittavan pääasiallisesti maatila- tai metsätaloutta, kun liikevaihdosta ja tasearvosta yli puolet on muodostunut maatila- tai metsätaloudesta tuen hakemista välittömästi edeltävällä päättyneellä tilikaudella. Säätiön osalta ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että maatila- tai metsätalouden harjoittamisen katsotaan muodostavan pääosan säätiön toiminnasta, kun säätiön liikevaihdosta ja tasearvosta yli puolet muodostuu maatila- tai metsätaloudesta tuen hakemista välittömästi edeltävällä päättyneellä tilikaudella.

Jotta yhteenliittymä olisi yksityinen maanomistaja, yhteenliittymän osakkaina voi metsityslain 4 §:n 2 momentin mukaan olla vain luonnollisia henkilöitä ja yhteenliittymän pääasiallisena

tarkoituksena on oltava maatala- tai metsätalouden harjoittaminen. Tämän vuoksi olisi varmistettava, ettei yhteenliittymän pääasiallisena tarkoituksena ole esimerkiksi maa-ainesten myyminen. Yhteenliittymän toiminnan olisi muodostuttava pääasiallisesti maatala- tai metsätalouden harjoittamisesta. Toiminnassa voi olla vaihtelua, kunhan sen pääasiallisena tarkoituksena säilyisi maatala- tai metsätalouden harjoittaminen.

Tuloverolain (1535/1992) 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa verotusyhtymällä tarkoitetaan sellaista kahden tai useamman henkilön muodostamaa yhteenliittymää, joka harjoittaa maatilatalouden tuloverolain (543/1967) 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua maatalan viljelyä tai hallintaa, metsätaloutta tai sellaisen kiinteistön hallintaa, josta yhteenliittymä on arvonlisäverovelvollinen tai haakeutunut arvonlisäverovelvolliseksi kiinteistön käyttöoikeuden luovuttamisesta arvonlisäverolain 30 §:n tarkoittamalla tavalla. Koska verotusyhtymän osakkaat eivät ole kirjanpitovelvollisia harjoittamastaan maatala- tai metsätaloudesta, ei liikevaihtoa ja tasearvoa voida käyttää yhtymän toiminnan tarkoitusta arvioitaessa. Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että verotusyhtymän katsotaan harjoittavan pääasiallisesti maatala- tai metsätaloutta, kun sille on viimeksi toimitetussa verotuksessa vahvistettu maatalouden tai metsätalouden puhdasta tuloa ja kun maatala- tai metsätalouden voidaan verovelvollisen ilmoittamista varten pitämien muistiinpanojen perusteella arvioida muodostaneen pääosan verotusyhtymän toiminnasta. Metsäkeskus voisi tarvittaessa arvioida toimintaa verovelvollisen pitämien edellä tarkoitettujen muistiinpanojen perusteella.

Ehdotetun pykälän 4 momentissa määriteltäisiin pykälässä maatilatalouden tarkoittavan maatala- ja metsätalouden harjoittamista. Tämä vastaa yleistä käytössä olevaa maatilatalouden määritelmää.

2 § Luontaisesti ja vesitaloudeltaan metsänkasvatukseen sopivat alueet

Metsityslain 6 §:ssä säädetään metsitystuen myöntämisen edellytyksistä. Mainitun pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan metsitystuen myöntämisen edellytyksenä on, että alue, jolle metsitystukea haetaan, on luontaisesti ja vesitaloudeltaan metsänkasvatukseen sopiva. Ehdotetussa pykälässä olisi tarkemmat säännökset näistä asiakokonaisuuksista.

Metsitettäväksi haetun alueen osalta on olennaista, että puulajit, joita metsityksessä istuttamalla tai kylvämällä käytettäisiin, olisivat luontaisella levinneisyysalueellaan kasvavia puulajeja. Tällöin lämpösumma eri puulajien kasvatukseen olisi pääsääntöisesti riittävä. Lämpösummaa ei metsitystuen hakemista suunniteltaessa tarvitse erikseen selvittää, levinneisyysalue kylläkin.

Erityisesti jalojen lehtipuiden ja tervalepän osalta kasvatuskelpoisuutta ja käytettävän metsänviljelyaineiston alkuperän soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon luontainen levinneisyysalue. Tervaleppä harvinaistuu jo Keski-Suomessa ja sitä esiintyy vain harvoin Oulun korkeudella. Pohjois-Suomessa kasvaessaan tervaleppä jää kitukasvuisemmaksi. Jalojen lehtipuiden kuten tammen, saarnen, lehmuksen sekä vuori- ja kynäjalavan osalta on erityisesti otettava huomioon vallitseva luontainen esiintymisalue. Jaloista lehtipuista saarni on vaateliain kasvupaikkavaatimusten ja ilmaston suhteen. Ehdotetun 2 §:n 1 momentin mukaan, kun metsityksen toteuttamiseen valitaan puulaji tai -lajeja, on otettava huomioon luontainen levinneisyysalue, jolloin kasvupaikan lämpösumman voidaan katsoa olevan riittävä.

Metsityksen onnistumisen kannalta on tärkeää, että alueen vesitalous on kunnossa. Erityisesti turvemaidella vesitalouden hallinta on ensisijaista metsityksen onnistumisen kannalta. Säännölliset vesistötulvat tai liian korkea vedenpinta vaikeuttavat taimikon kehittymistä. Vesistötulvat

kehittyvät yleensä pitkään jatkuneiden sateiden tai lumen sulamisen seurauksena. Yleisimpiä näistä ovat joilla ja järvillä esiintyvät lumen sulamisesta johtuvat kevättulvat. Runsaat sateet saattavat aiheuttaa vesistötulvia muinakin vuodenaikoina. Entisillä turvetuotantoalueilla pump-pauksen loputtua näkyy usein, mihin vesi luontaisesti jää. Jos alue ei ole olemassa olevalla oji-tuksella kuivatettavissa, saattaisi se metsityksen sijaan soveltua kosteikoksi. Elinkeino-, lii-kenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä *ELY-keskus*) voisi harkintansa mukaan ottaa lausunnos-saan esille mahdollisuuden alueen soveltuvuudesta kosteikkoalueeksi. Ehdotetun 2 §:n 2 mo-mentin mukaan alue katsotaan vesitaloudeltaan olevan metsitykseen sopiva, kun korkea veden-pinta tai vesistötulvat eivät haittaa merkittävästi puuston kasvua. Turvetuotannosta poistettu alue tai sen osa ei olisi vesitaloudeltaan metsänkasvatukseen sopiva, jos metsitettäväksi hae-tulta alueelta ei voida johtaa pois puuston kasvua haittaavaa vettä olemassa olevaa tai sitä täy-dentävää ojastoa käyttäen.

3 § Alueelliset seikat metsitystuen myöntämisen edellytysten arvioinnissa

Ehdotetun 3 §:n 1 momentissa säädettäisiin erilaisten kartoitus-, selvitys- ja paikkatietoaineis-tojen käyttämisestä metsitystuen myöntämisen edellytysten arvioinnissa. Arvokkaiden mai-sema-alueiden ja kulttuuriympäristöjen, arvokkaiden perinnebiotooppien ja muiden vastaavien tärkeiden monimuotoisuuskohteiden sekä luonnonsuojelulain (1096/1996) 29 §:ssä tarkoitettu-jen suojeltujen luontotyyppien mahdollisten esiintyvyyksien selvittämiseksi voidaan käyttää esimerkiksi jäljempänä kuvattuja aineistoja. Lisäksi metsitettäväksi haetulla alueella toteutetut muut mahdolliset kartoitukset ja selvitykset esimerkiksi maisema- ja luontoarvoista on otettava huomioon metsitystuen myöntämisen edellytysten arvioinnissa.

Suomessa on 156 valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta, joilla turvataan edustavien ja elinvoimaisten maaseutumaisemien säilyminen. Nykyiset arvokkaat maisema-alueet on hyväk-sytty valtioneuvoston periaatepäätöksellä (Valtioneuvoston periaatepäätös maisema-alueista ja maisemanhoidon kehittämisestä, 5.1.1995). Nämä arvokkaat maisema-alueet on sisällytetty maakuntakaavoihin. Vuosina 2010–2014 on ELY-keskuksissa ja maakuntien liitoissa tehty ympäristöministeriön ohjauksella päivitysinventointia. Alueita arvioitaessa on keskitytty eten-kin maa- ja kotieläintalouden synnyttämiin maisematyyppeihin, rakennusperinnön ja maisema-rakenteen edustavuuteen, maiseman ajallisiin jatkumoihin, alueen luonnonarvoihin sekä maise-man esteettiseen laatuun ja nykyiseen elinvoimaisuuteen. Pääosa alueista on maatalouden muokkaamia kulttuurimaisemia. Päivitetystä maisema-alueista on olemassa aineistokokonai-suus, johon kuuluvat inventoinnin taustamuistio, hankkeen ympäristövaikutusten arviointi, yleiskartta ja alueluettelo sekä kunkin alueen kuvaus ja kartta. Metsityshakemusten lausunto-menettelyssä on arvioitava se, onko haetulla metsityksellä toteutuessaan sellaisia vaikutuksia, jotka olennaisesti vaikeuttaisivat avoimen maaseutumaiseman säilyttämistä suhteessa edellä selvitetystä päivitysinventoinnissa oleviin kohteisiin. Edellä mainitulla päivitysinventoinnilla ei ole oikeusvaikutusta kuten on valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla, joiden oikeus-vaikutukset perustuvat maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) säännöksiin. On kuitenkin tar-koituksenmukaista, ettei mittavan inventointityön tuloksia olennaisesti vaikeuteta metsityksen kautta. Myös muita kuin edellä tarkoitettussa päivitysinventoinnissa keskeisiä avointen kylä-maisema-alueiden kokonaisuuksia tulee arvioida suhteessa metsityslain edellyttämään avoimen maaseutumaiseman säilyttämiseen.

Tällä hetkellä on käynnissä Valtakunnallinen perinnebiotooppien inventointi 2019–2021 –oh-jelma. Kesällä 2019 inventoinnit käynnistyivät ympäristöministeriön rahoituksella lähes koko

maassa. Inventoinnit toteutetaan ELY-keskuksissa. ELY-keskukset päättävät maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaista kohteista valtakunnallisten suuntaviivojen pohjalta. Metsitystukihakemusten käsittelyssä joidenkin metsityskohteiden arvioinnissa voidaan käyttää myös kaukokartoituksen tietoja ja perinneympäristöistä jo koottuja valtakunnallisia ja maakunnallisia selvityksiä. Luonnon monimuotoisuuteen liittyvää edellytystä arvioitaessa on otettava huomioon edellä mainituissa aineistoissa alueella kartoitetut arvokkaat perinnebiotoopit ja muut monimuotoisuuden suojelun kannalta merkittävät kohteet.

Luonnonsuojelulain 29 §:ssä säädetään suojeltavista luontotyypeistä. Nämä ovat maa- tai vesialueita, joilla on tietynlaiset ympäristöolot sekä luonteenomainen kasvi- ja eläinlajisto. Luonnonsuojelulaissa suojeltuja luontotyyppisiä ovat muun muassa merenrantaniityt, katajakedot ja lehdesniityt. Luonnonsuojelulain 46 §:ssä ja luonnonsuojeluasetuksen (160/1997) 21 §:ssä säädetään uhanalaisista lajeista. Luonnonsuojelulain 46 §:n mukaan asetuksella voidaan säätää uhanalaiseksi lajiksi sellainen luonnonvarainen eliölaji, jonka luontainen säilyminen Suomessa on vaarantunut. Esimerkiksi perinteisen karjatalouden harjoittamisen kautta syntyneet niityt, ahot, kedot ja hakamaat ovat usein uhanalaisten lajien elinympäristöjä. Luonnonsuojelulain 47 §:ssä ja luonnonsuojeluasetuksen 22 §:ssä säädetään erityisesti suojeltavista lajeista.

Uhanalaisten lajien tietoja on useimmista eliöryhmistä koottu ympäristöhallinnon Hertta-tietojärjestelmän Eliölajit-tietokantaan. Tietokantaan on tallennettu havainto- ja paikkatietoja uhanalaisista, erityisesti suojeltavista ja silmälläpidettävistä lajeista, luonto- ja lintudirektiivin lajeista ja jonkin verran myös alueellisesti uhanalaisista lajeista. Eliölajit-tietokannan käyttäjiä on Suomen ympäristökeskuksessa, ELY-keskuksissa, Metsähallituksessa ja ympäristöministeriössä. Hertta-tietojärjestelmää voidaan käyttää luonnonsuojelulaissa tarkoitettujen suojeltujen lajien ja niiden elinympäristöjen, sekä luontotyyppien mahdollisten esiintyvyyksien poissulkemiseksi metsitystuen piiristä.

Ehdotetun 3 §:n 2 momentin mukaan, kun metsitystuen myöntämisen edellytyksiä arvioidaan entisillä turvetuotantoalueilla, on niiden vesistöjärjestelyjen osalta otettava huomioon luonnonsuojelulain 64 a §:ssä säädetty Natura 2000 -alueen luonnonarvojen heikentämiskielto. Luonnonsuojelulain 64 a §:n mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää. Tämä säännös on otettava huomioon metsitystuen myöntämisen edellytyksiä arvioitaessa. Soidensuojelualueeseen rajautuvan, entisen turvetuotantoalueen metsityksessä on vesitalouden järjestelyn lisäksi otettava huomioon myös puuston haihdunnasta johtuva vaikutus suojelusuon vesitalouteen.

Kuten edellä on todettu, Suomessa on 156 valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita, jotka on valittu valtioneuvoston periaatepäätöksellä 5.1.1995. Nämä arvokkaat maisema-alueet on sisällytetty maakuntakaavoihin ja ne on siten otettava huomioon metsitystukihakemusten käsittelyn yhteydessä. Ehdotetun 3 §:n 3 momentin mukaan avoimen maaseutumaiseman säilyttämistä koskevan edellytyksen arvioinnissa on alueellisesti otettava huomioon mainittu periaatepäätös. Lisäksi ehdotetussa momentissa säädettäisiin, että metsitystuen myöntämisen edellytysten arvioinnissa on otettava huomioon paikallisesti arvokkaat maisema-alueet sekä muut alueet ja kohteet, joita koskee maakunta-, yleis- tai asemakaavaan merkitty suojelumääräys tai muu alueen käyttöön liittyvä kaavaan sisältyvä merkintä taikka kaavamääräys. ELY-keskuksen ja metsäkeskuksen on kaavan viranomaisvaikutuksen vuoksi otettava päätöksenteossaan huomioon muutkin kuin arvokkaita maisema-alueita koskevat kaavojen merkinnät, pyrittävä edistämään niiden toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista

(kaavan ns. viranomaisvaikutus). Tämän vuoksi ehdotetussa momentissa viitattaisiin sekä arvokkaita maisema-alueita koskeviin kaavamääräyksiin ja -merkintöihin että myös muihin erilaisiin kaavoihin sisältyviin metsityksen kannalta merkityksellisiin määräyksiin ja merkintöihin.

4 § Käytettävät puulajit

Ehdotetun 4 §:n 1 momentin mukaan metsityksessä hyväksytään käytettäviksi metsälain (1093/1996) 8 a §:ssä säädetyt puulajit. Metsityksessä on tavoitteena saada aikaan metsälain edellytykset täyttävä metsä. Tämän vuoksi on johdonmukaista, että metsälaisissa hyväksyttävät puulajit olisivat myös metsityksessä hyväksytyjä. Metsälain 8 a §:n mukaan metsän uudistamisessa taimikon saa perustaa männyn, kuusen, rauduskoivun, haavan, siperianlehtikuusen, vaahteran, tervalepän, tammen, kynäjalavan, vuorijalavan, metsälehmuksen, saarnen ja hybridihaavan alkuperältään ja kasvupaikalle sopivilla taimilla tai siemenillä. Myös hieskoivu on mainittu säännöksessä tietyillä rajoituksilla. Esimerkiksi energiapaju ei sisälly metsälain puulajiluetteloon eikä sitä voida siten käyttää metsityksessä. Koska energiapajua käytetään lyhytkiertoviljelyssä, sen käyttö metsityksessä ei ole mahdollista myöskään siksi, että kyseinen tuotantomuoto ei lisää metsäalaa. Metsitystukea ei myönnettäisi myöskään joulukuusiviljelmien perustamiseen. Joulukuusien kasvatus myyntiin kestää kasvupaikasta riippuen 8–15 vuotta istutuksesta, eikä se siten lisää metsäpinta-alaa.

Ehdotetussa momentissa edellytettäisiin myös, että metsityksessä käytettävä puulaji tai puulajit on valittava siten, että ne soveltuvat parhaiten kasvupaikalle ottaen huomioon maan viljavuuden ja maalajin sekä kosteus- ja lämpöolot. Lisäksi momentissa edellytettäisiin, että puulajien valinnassa on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon erilaisista ympäristötekijöistä kuten kuivuudesta, tuulesta, hallasta, ahavasta ja hyönteisistä mahdollisesti aiheutuvat tuhoriskit metsitettävällä alueella. Myyrät ovat yksi merkittävimmistä tuhojen aiheuttajista taimikoissa. Pintakasvillisuuden torjunta, puulajin valinta sekä siemen- tai taimimateriaalin alkuperä ja taimien koko, taimitarha-aikainen lannoitus ja istutusajankohta voivat kaikki vaikuttaa myyrätuhojen vakavuuteen. Yleisimmät tuhojen aiheuttajat varttuneemmissa taimikoissa ovat puolestaan hirvieläimet.

Ehdotettu 4 §:n 2 momentti mahdollistaa sen, että metsityksessä voidaan käyttää samalla kohteella useita puulajeja. Puulajien olisi kuitenkin sovellettava metsitettävän alueen kasvupaikalle. Eri puulajien määrällä voi vaikuttaa metsien monimuotoisuuteen. Puulajit ovat rakenteellisilta ominaisuuksiltaan erilaisia, ja ne ylläpitävät tämän vuoksi erilaista lajistoa. Myös metsän terveyden ja tuhonkestävyyden kannalta sekametsä on hyvä vaihtoehto. Esimerkiksi tammen kanssa voidaan kasvattaa koivua ja kuusta, kun taas haavalle ei sovellu kasvatus sekapuustossa.

5 § Puulajin soveltuvuus tietyille kasvupaikoille

Metsityslain 9 §:n 1 momentin mukaan puulajin on oltava kasvupaikalle soveltuva.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan kuusta voidaan käyttää viljelykäytöstä poistetuilla alueilla. Lisäksi ehdotetun 1 momentin mukaan kuusta ei saa käyttää pääpuulajina entisillä turvetuotantoalueilla. Tämä johtuu siitä, että kuusi kärsii näillä alueilla todennäköisesti poikkeuksellisen voimakkaista hallavaurioista. Kuusta voidaan kuitenkin käyttää täydentävänä puulajina näillä kohteilla, koska siten voidaan lisätä puulajivalikoimaa metsitettävillä ohutturpeisilla kohteilla, joissa turpeenalainen mineraalimaa on hienojakoista tai keskikarkeaa maalajia.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin männylle, hieskoivulle ja rauduskoivulle sopivista kasvupaikoista.

Mäntyä ei tulisi käyttää metsityksessä runsasravinteisilla kasvupaikoilla, koska männyn tekninen laatu jää yleensä näillä alueilla heikoksi. Hieskoivua tulee käyttää ainoastaan turvepohjaisilla viljelykäytöstä poistetuilla alueilla sekä entisillä turvetuotantoalueilla. Rauduskoivua voitaisiin käyttää ohutturpeisilla entisillä turvetuotantoalueilla, mutta sitä ei tule käyttää vettä huonosti läpäisevillä hienojakoisilla mailla, kuten savimaalla.

Siperianlehtikuusta, hybridihaapaa, tervaleppää ja 7 §:ssä tarkoitettuja jaloja lehtipuita voitaisiin käyttää kivennäismaapohjaisilla viljelykäytöstä poistetuilla alueilla. Tervaleppää voitaisiin lisäksi käyttää turvepohjaisilla viljelykäytöstä poistetuilla alueilla. Siperianlehtikuusi, hybridihaapa sekä jalot lehtipuut eivät viihdy kasvupaikalla, jossa vesi on seisovaa. Siten turvemaiden metsittäminen edellä mainituilla puulajeilla ei ole tarkoituksenmukaista.

6 § Metsänviljelyaineiston alkuperä

Ehdotetussa 6 §:ssä olisi säännökset metsänviljelyaineiston alkuperään liittyen.

Pykälässä edellytettäisiin, että metsityksessä on käytettävä alkuperältään kasvupaikalle soveltuvia siemeniä ja taimia. Alkuperältään kasvupaikalle soveltuvan metsänviljelyaineiston valinta on metsänviljelyn onnistumisen edellytys, sillä puut ovat perinnöllisesti sopeutuneet kasvupaikkansa ilmastoon. Väärän alkuperän käyttö saattaa altistaa puuston sieni-, hyönteis- ja muille eläintuhoille. Metsänviljelyaineiston luokkiin alustavasti testattu ja testattu kuuluvan metsänviljelyaineiston osalta (jalostettu siemenviljelyssiemen) olisi käytettävä Ruokaviraston hyväksymiä käyttöalueita. Mainituista luokista ovat säännökset metsänviljelyaineiston kaupasta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (1055/2002). Luokkiin siemenlähde tunnettu ja valikoitu kuuluvan metsänviljelyaineiston osalta (metsikkösiemen) käytetään metsätaloudessa vakiintuneen käytännön mukaisia siirtosuosituksia. Tapion Metsänhoitosuositusten mukaisia siirtosuosituksia noudatetaan viimeksi mainitun osalta metsätaloudessa vakiintuneesti. Metsänviljelyaineiston mukana on siemen- tai taimietiketti, jossa on kantatodistuksen koodi ja tietoa siementen tai taimien laadusta ja alkuperästä ja joka kertoo kyseiselle erälle soveltuvan käyttöalueen.

Pykälässä edellytettäisiin myös, että puulajien kasvatuskelpoisuudesta ja alkuperän soveltuvuudesta metsitettävän alueen olosuhteisiin on tarvittaessa esitettävä selvitys alkuperätiedoista.

Metsittämisessä olisi pykälän mukaan käytettävä siemenviljelyssiementä kylvöön aina, jos se on mahdollista ja istutettavina taimina kasvupaikalle sopivaa taimityyppiä. Erityisesti silloin, kun metsitettävän alueen pintakasvillisuus olisi rehevää, olisi käytettävä riittävän kookkaita taimia koska alueen rikkakasvusto uhkaa taimien kehittymistä ja tuhoutumisriski on suurempi pienillä taimilla.

Metsitystuen 23 §:ssä säädetään muistiinpano- ja säilyttämisvelvollisuudesta sekä tiedonantovelvollisuudesta. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan tuensaajalla on metsitykseen liittyvä muistiinpanovelvollisuus. Muistiinpanojen on perustuttava metsitykseen liittyviin tositteisiin, jotka on numeroitava muistiinpanomerkintöjen mukaisesti. Muistiinpanot, kirjanpito ja tositteet on säilytettävä kymmenen vuotta metsitystuen viimeisen erän maksamisesta. Metsittämiseen liittyvien taimien ja siementen ostamisen tositteet on edellä selvitetyn nojalla säilytettävä. Niiden avulla voidaan todentaa siemen- ja taimihankintojen yksityiskohtia. Edellä on selvitetty

metsänviljelyaineiston taimietikettiä, jossa on kantatodistuksen koodi ja tietoa taimien laadusta ja alkuperästä. Ehdotetun 5 §:n 2 momentin mukaan metsitykseen liittyvät metsänviljelyaineiston tiedot siementen ja taimien laadusta ja alkuperästä on säilytettävä metsityslain 23 §:n mukaisesti. Tämä sen vuoksi, että metsityksen jälkeen voidaan myöhemmin varmentaa käytetyn metsänviljelyaineiston laatu ja alkuperä sellaisiksi, että ne ovat olleet kasvupaikalle soveltuvia.

7 § Taimi- ja siemenmäärät

Ehdotetussa 7 §:ssä olisi säännökset metsityksessä käytettävistä taimi- ja siemenmääristä.

Metsätaloudessa kasvatustiheydellä tarkoitetaan viljellen ja luontaisesti syntyneiden kasvatuskelpoisten taimien kokonaismäärää hehtaaria kohden. Kasvatuskelpoisten taimien on oltava kasvupaikalle sopivia. Kasvatuskelpoisiksi taimiksi ei lasketa alle 0,5 metrin etäisyydellä toisistaan olevia taimia. Metsityksessä on tarkoitus saada aikaan metsä metsittäjän toimenpiteillä, joiden toteuttamisesta maksetaan metsitystukea. Yksi näistä toimista on taimikon perustaminen. Tästä johtuen on edellytetty myös taimikon perustamisessa tehtäväksi toimenpiteitä. Pelkästään metsitettävän alueen luontaisen uudistamisen perusteella ei voisi saada metsitystukea.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa olisi istutettaville taimille säädetty vähimmäisistutusmääräksi 1000 tainta hehtaaria kohden. Kasvatustiheydelle asetettaisiin määrät 2 momentissa. Pykälän 6 momentissa olisi puolestaan kylvettäessä käytettävät siemenmäärät hehtaarille. Siperianlehtikuusen, hybridihaavan, tervalepän ja jalojen lehtipuiden metsänviljelyaineistona voitaisiin ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan käyttää vain taimia. Näillä puulajeilla taimien istuttamisella tapahtuva metsittäminen onnistuu selkeästi paremmin kuin taimikon perustaminen kylvämällä.

Jos metsitettävälle alueelle tehtäisiin sekapuuston muodostamiseksi useamman puulajin viljely, 3 momentissa edellytettäisiin, että kasvatustiheyden vähimmäistaimimäärä hehtaaria kohden määräytyisi tällöin pääpuulajin mukaan. Esimerkiksi, jos istutettavan alan pääpuulaji olisi kuusi ja sen ohella istutettaisiin tammea, niin edellytetty kasvatustiheyden vähimmäistaimimäärä hehtaarilla olisi tällöin yhteensä 1800 eli esimerkiksi 1350 kuusta ja 450 tammea.

Ehdotetun pykälän 5 momentin mukaan, jos metsitettävällä alalla on istutettavien puulajien luontaista taimiainesta, se voidaan laskea mukaan kasvatustiheyteen kuitenkin niin, että luontaisen taimiaineksen lisäksi on kuitenkin aina istutettava vähintään 1 momentin mukainen määrä 4 §:ssä tarkoitettujen puulajien taimia. Tämä tarkoittaisi kaikissa tilanteissa vähintään 1000 istutettavaa tainta hehtaaria kohden metsitettävälle alalle. Tällä pyrittäisiin varmistamaan metsän muodostumiseksi riittävä taimimäärä ja se, että tehdään riittävät taimikon perustamistyöt. Ei ole tarkoituksenmukaista kohdentaa valtion tukea sellaisten metsiköiden perustamista, jotka muodostuvat luontaisesti.

8 § Ennen metsityksen toteuttamista tehtävät toimenpiteet

Pintakasvillisuuden poistamisen tavoitteena on parantaa taimien selviämismahdollisuuksia kilpailussa muun pintakasvillisuuden kanssa. Pintakasvillisuuden poistamisen voi toteuttaa joko mekaanisesti tai kemiallisesti. Myös valittavan maanpinnan muokkausmenetelmän avulla voidaan vaikuttaa pintakasvillisuuden muodostumiseen. Myyrätuhojen riski on suuri vanhoilla pelloilla, joissa heinäntorjunta ja erityisesti lehtipuilla taimisuojausten käyttö on välttämätöntä tuhojen välttämiseksi. Esimerkiksi suonpohjien metsityksessä ei tarvita metsitysvaiheessa pinta-

kasvillisuuden poistamista, ellei kyseessä ole ohutturpeinen, kauan sitten tuotannosta vapautunut kohde. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan metsitettävän alueen pintakasvillisuuden poistamisessa on käytettävä alueelle soveltuvaa menetelmää.

Pellon muokkaus istutusta varten helpottaa viljelytyötä sekä parantaa taimien kasvuedellytyksiä. Tämän vuoksi ehdotetun pykälän 2 momentissa edellytettäisiin, että maanpinta on tarvittaessa muokattava ennen metsänviljelyä kasvupaikan, vesitalouden ja metsänviljelymenetelmän perusteella laikuttamalla, mätästämällä tai äestämällä taikka näiden yhdistelmällä.

Lannoituksen tavoitteena on parantaa taimien kasvua ja elinvoimaisuutta lisäämällä niitä ravinteita, joita maapohjassa on vähän taimien tarpeeseen nähden. Elinvoimaiset taimet pystyvät myös selviytymään paremmin pintakasvullisuudessa. Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan tarvittaessa on tehtävä lannoitus ennen metsänviljelyn toteuttamista. Viljelykäytöstä poistetuilla turvepohjaisilla alueilla on varmistettava erityisesti kaliumin, fosforin ja boorin ravinnetasapaino ja kivennäismaa-alueilla boorin ravinnetasapaino. Esimerkiksi boori on hivenaine, jonka puute aiheuttaa kasveilla kasvuhäiriöitä. Boorin puutteen on todettu olevan yleistä peltonmetsityskohteilla koko maassa.

Ehdotetussa 8 §:n 4 momentissa säädettäisiin ennen metsityksen toteuttamista tehtävistä vesitalouden järjestelyistä. Metsitettävän alueen on oltava vesitaloudeltaan metsänkasvatukseen sopeva. Metsityksen onnistuminen voi erityisesti turvemaalla edellyttää vesitalouden järjestelyä. Ehdotetun momentin mukaan vesitalouden järjestelyn on perustuttava alueella jo olevien ojien kunnostamiseen. Olemassa olevien ojien perkaamisen lisäksi voidaan kaivaa kuivatusteknisesti tai vesiensuojelun kannalta välttämättömiä täydennysojia sekä tehdä muita vesiensuojelutoimenpiteitä. Kysymyksessä ovat siis ennestään ojitetun alueen ojaston kunnostamiseksi tehtävät toimenpiteet. Ojittamattoman alueen uudisojitusta ei saisi metsityksen yhteydessä tehdä. Järjestelyn tarve ja tehtävät toimenpiteet olisi tarvittaessa selvitettävä suunnitelman ja kartan tai muun vastaavan aineiston perusteella.

9 § Taimikon jälkihoito

Taimikon kasvaessa pintakasvillisuuden poistamisen tavoitteena on parantaa taimikon selviämismahdollisuuksia kilpailussa muun pintakasvillisuuden kanssa. Taimikon hoito vähentää kasvatettaviin taimiin kohdistuvaa kilpailua, pienentää tuhoriskiä, nopeuttaa taimien alkukehitystä ja turvaa niiden hyvän kasvuun lähdön. Kilpailu vedestä ja ravinteista sekä pintakasvillisuuden varjostus saattavat hidastaa kasvatettavien taimien kehitystä usealla vuodella ja ne voivat pahimmillaan tuhota merkittävän osan taimista. Kasvinsuojeluaineita käytettäessä on noudatettava myyntipäällysteen merkintöjä. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan pintakasvillisuuden poistamisen voi toteuttaa tarvittaessa joko mekaanisesti tai kemiallisesti. Mekaaninen pintakasvillisuuden poistaminen tarkoittaa joko kasvillisuuden tallaamista tai niittämistä.

Ehdotetun 9 §:n 2 momentin mukaan tarvittaessa olisi tehtävä lannoitus ravinne-epätasapainon korjaamiseksi. Ravinne-epätasapaino voitaisiin todeta neulasanalyysin perusteella tai silmä määräisesti taimista. Kasvuhäiriöitä voi aiheutua esimerkiksi boorin puutteesta. Kaliumin puute ilmenee siten, että havupuun edellisen vuoden neulaset ovat keltaisia ja männnyllä neulaset voivat myös ruskistua. Viljelykäytöstä poistetuilla turvepohjaisilla pelloilla sekä entisillä turvetuotantoalueilla käytetään tarvittaessa ravinne-epätasapainon tai ravinnepuutoksen korjaamiseksi

lannoitteena puuvaltaista tuhkaa tai keinolannoitetta, joiden soveltuvuus on varmistettava tuoteselosteella. Viljelykäytöstä poistetuilla kivennäismaa-alueilla käytetään niille soveltuvaa booria sisältävää lannoitetta.

Metsitetyn alueen taimimäärä ja mahdollinen täydennysistutustarve on tarkoituksenmukaista tarkistaa ensimmäisen kasvukauden jälkeen. Täydennysistutusta käytetään liian harvan taimikon saattamiseksi riittävään kasvatustiheyteen. Mitä aikaisemmassa vaiheessa täydennysistutuksen tarve todetaan ja täydennysistutus tehdään, sitä paremmin taimikon tasainen kehitys varmistetaan. Ehdotetun 9 §:n 3 momentin mukaan taimikon kasvua olisi seurattava ja tarvittaessa tehtävä täydennysistutus tai -kylvö. Täydennysistutus ei menesty, jos yksittäisiä taimia istutetaan hajanaisesti metsitetulle alalle, koska niiden selviytymismahdollisuus on huono ympäröivän taimikon ja muun kasvillisuuden seassa. Tämän vuoksi säännöksessä edellytettäisiin, että taimikon täydennysistutuksen tai -kylvön tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon selkeät vähintään 0,1 hehtaarin suuruiset heikosti uudistuneet alueet. Täydennysistutus tai -kylvö olisi säännöksen mukaan tehtävä, jos taimikossa on noin 20 prosenttia vähemmän taimia kuin taimikon 7 §:ssä tarkoitettu kasvatustiheys. Lisäksi edellytettäisiin, että tarvittava täydennysistutus on toteutettava viipymättä taimille sopivana istutusaikana sen jälkeen, kun täydennystarve on todettu. Taimikon tasaisen kehityksen varmistamiseksi täydennysistutus olisi tehtävä kookailla taimilla.

Ehdotetun pykälän 4 momentissa edellytettäisiin, että taimikon jälkihoitona on tehtävä tarvittaessa taimikon varhaisperkaus. Taimikon varhaisperkauksen tavoitteena on, että taimien kasvu ei kärsi lehtipuiden varjostuksen ja juuristokilpailun takia. Kasvupaikan viljavuus sekä muun kasvuston korkeus ja tiheys vaikuttavat hoitotarpeeseen ja sen ajankohtaan. Varhaisperkauksessa poistetaan kasvatettavien puulajien kanssa kilpailevaa puustoa ja vesakkoa. Taimikkoa monipuolistavan lehtipuuston tarpeetonta poistamista tulisi kuitenkin välttää.

10 § Kustannuskorvauksen ja hoitopalkkion määrä

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin metsitystuen kustannuskorvauksen ja hoitopalkkion määrät. Metsityslain 10 §:n mukaan metsitystuki myönnetään tuensaajalle avustuksena, joka muodostuu kustannuskorvauksesta ja hoitopalkkiosta. Näistä kummankin taso lasketaan metsityksen toimenpiteiden laskennallisten keskimääräisten hehtaarikohtaisten kustannusten perusteella. Kumpikin on kiinteä korvaus, joista hoitopalkkio maksetaan kahdessa erässä.

Ehdotetun 10 §:n mukaan tukitasot ovat samat koko maassa. Kustannuskorvausta porrastettaisiin laskennallisten keskimääräisten kustannusten perusteella ehdotetun pykälän mukaan joutoalueiden maalajin mukaan siten, että turvepohjaisille entisille pelloille maksettaisiin korkeampi tuki kuin kivennäismaapohjaisille. Myös entisten turvetuotantoalueiden osalta määritettäisiin oma tukitasonsa riippuen siitä, käytetäänkö metsänviljelyä kylvöä vai taimia. Tukitason määrittelyssä on otettu huomioon kustannukset maanmuokkauksesta, taimien ostosta ja istutuksesta. Käytännössä Etelä-Suomessa konetyön hinta, johon vaikuttaa myös metsitettävän kohteen suuruus, on suurempi kuin Pohjois-Suomessa. Lisäkustannuksia voi aiheutua myös mahdollisesti tarvittavista lisätöistä metsityksen yhteydessä. Viimeksi mainittuja ovat boorilannoitus ja tuhkalannoitus, vesojen raivaaminen, ojaverkoston kunnostus ja vesiensuojelutoimenpiteet sekä taimisuojat. Metsäkeskuksen keräämien kustannustietojen ja niistä laskettuna laskennallisten keskimääräisten hehtaarikohtaisten kustannusten perusteella metsitystuen kustannuskorvaus olisi ehdotetun 10 §:n 1 momentin mukaan seuraava metsitettyä hehtaaria kohden:

- 1) 2000 euroa turvepohjaisilla alueilla;
- 2) 1500 euroa kivennäismailla;
- 3) 1500 euroa entisillä turvetuotantoalueilla, kun metsitys toteutetaan istuttamalla;
- 4) 1000 euroa entisillä turvetuotantoalueilla, kun metsitys toteutetaan kylvämällä;
- 5) 1800 euroa, kun metsityksessä käytetään kivennäismailla jaloa lehtipuuta tai tervaleppää joko pääpuulajina taikka täydentävänä puulajina vähintään 25 prosenttia laskettuna pääpuulajin 7 §:n 2 momentin tarkoittamasta vähimmäiskasvatustiheydestä.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa maksettaisiin edellä selvitettyllä tavalla korotettua kustannuskorvausta. Jos käytetään pelkästään lehtipuun taimia, taimikustannukset eivät välttämättä lisää metsityskustannuksia verrattuna havupuiden taimiin. Jos kuitenkin käytetään harvinaisempien puulajien kuten tervalepän ja jalojen lehtipuiden taimia, taimikustannukset kohoavat merkittävästi. Esimerkiksi tervalepän taimikustannukset ovat hehtaarilta ilman arvonlisäveroa 800 euroa (isopaakku, 0,50 euroa tainta kohden). Tammen istutuksessa käytettävien jättipaakku-taimien kustannus on puolestaan 1,30 euroa kappaleelta. Koska hirvet, peurat, jänikset ja myyrät tuhoavat usein suojaamattomat jalopuutaimet, on ne tarkoituksenmukaista ympäröidä taimisuojuilla, joihin lisätyt lannoitteet myös parantavat kasvua. Tästä taimien suojaamisesta putkilla tulee vielä lisäkustannuksia. Esimerkiksi männyn taimihinta (keskipaakku) on 0,20 euroa, kuusen (isopaakku) 0,26 euroa ja rauduskoivun (xl-paakku) 0,40 euroa.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan metsitystuen hoitopalkkio on metsitettyä hehtaaria kohden 900 euroa. Metsitetyn kohteen varhaishoitona joudutaan tekemään pintakasvillisuuden torjunta, joka voidaan joutua tekemään useamman kerran kohteesta ja pintakasvillisuuden määrästä riippuen. Tarvittaessa on myös tehtävä lannoitus ravinne-epätasapainon korjaamiseksi ja taimikon täydennysistutus. Lisäksi taimikon jälkihoitona on tehtävä tarvittaessa taimikon varhaisperkaus, joka turvemailla voidaan joutua tekemään kaksi kertaa. Taimikon jälkihoidon kustannukset vaihtelevat luonnollisesti pintakasvillisuuden voimakkuuden ja kasvupaikan mukaan. Metsäkeskuksen keräämien kustannustietojen perusteella laskettuna laskennalliset keskimääräiset hehtaarikohtaiset kustannukset taimikon jälkihoidosta ovat 900 euroa hehtaaria kohden. Hoitopalkkion tukitasoksi esitetään siten 900 euroa hehtaaria kohden.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan maalaji vaikuttaa kustannuskorvauksen määrään. Metsitettävällä yhtenäisellä alueellakin maalaji voi kuitenkin vaihdella. Tästä johtuen ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin siitä, että metsitystuki maksettaisiin vallitsevan maalajin mukaan. Vallitsevalla maalajilla tarkoitettaisiin sitä, että yli 50 prosentin osuus metsitystukihakemuksen kohteena olevan alueen maalajista on joko kivennäismaata tai turvepohjaista maata. Selvytyden vuoksi momentissa säädettäisiin myös siitä, että ehdotetussa asetuksessa kivennäismaalla tarkoitetaan muuta kuin turvemaata. Ohutturpeisia alueita ovat alueet, joilla turvekerroksen paksuus on 30–60 cm.

6 Voimaantulo

Ehdotettu asetusta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021 ja olemaan voimassa 31.12.2023 saakka. Metsityslaki on voimassa vastaavan ajan, joten asetuksen voimaolo olisi tällöin sama.